

Vanhempainvapaan jakaminen: vaikutukset perheen talouteen

Laskelmat

Väestöliitto ja Oxford Research Oy 2018

Tausta ja kehittämistarpeet:

- Perhevapaiden käyttöön ja jakoon perheissä on liittynyt usein virheellinen käsitys siitä, että isän pitämät vapaat vähentävät perheen käytössä olevia tuloja
- Laskelmat osoittavat että useissa tilanteissa isien käyttämät vapaat ovat perheen tulojen kannalta parempi vaihtoehto kuin että isä ei käyttäisi vapaita lainkaan
- On olennaista:
 - 1) lisätä isille kiintiöityjä perhevapaita
 - 2) lisätä joustavuutta vapaiden käyttöön erilaisissa perhetilanteissa, vähentämättä kenenkään oikeuksista vapaisiin nykyisestä.

Perhevapaiden jakamista koskevat laskelmat: Taustaoletukset (1):

- Mallilaskelmissa käytetään esimerkkinä suomalaista kaupunkia (*Hyvinkää*), jonka kunnallisveroprosentti (19,75) on lähinnä koko maan keskiarvoa (19,9)
- Veroprosentti on laskettu verottajan laskurilla. Tämä ottaa huomioon tuen ja palkan erisuuruiset veroprosentit.
- Palkkojen oletetaan pysyneen samoina kuin edellisessä vahvistetussa verotuksessa, pl. mahdolliset palkankorotukset ym.
- Laskelmien esimerkkiperheiden on oletettu kuuluvan evankelisluterilaiseen kirkkoon
- Kaikki perhevapaat käytetään yhden kalenterivuoden aikana. Tämä tarkoittaa, että isyysvapaasta osa (n. 3 viikkoa) käytetään yhtä aikaa äidin kanssa
- Kuukaudessa on oletettu olevan 25 arkipäivää (ml. lauantait), joilta vanhempainetuutta saa.
- Vuosilomat käytetään toisen vanhemman ollessa vanhempainetuudella tai ne säästetään seuraavalle vuodelle
- Vanhempainrahan suuruus on laskettu Kelan vanhempainrahalaskurilla
- Korotettu äitiysraha (56 päivän ajalta) on otettu huomioon

Taustaoletukset (2) ja desiilit:

Desiili tarkoittaa kymmenesosaa, toisin sanoen:

1. desiili tarkoittaa palkkaa, jota vähemmän tienaa 10 % palkansaajista

9. desiili tarkoittaa rajaa, jota enemmän tienaa 10 % palkansaajista

Tulot perustuvat kummankin sukupuolen osalta erikseen palkkatason mediaaniin sekä 1. ja 9. desiilin mukaisiin keskipalkkoihin. Siksi miesten palkat on laskelmissa oletettu naisten palkkoja suuremmiksi.

- Viidennessä skenaariossa, jossa isä ei käytä vapaita ollenkaan, äidin oletetaan olevan 1,5 kk hoitovapaalla ja nostavan kotihoidontukea

Laskelmissa käytetyt tulotiedot ovat peräisin Tilastokeskuksesta

Lähde: Perhevapaiden käytön taloudelliset vaikutukset perheissä,

Oxford Research Oy ja Väestöliitto, laskelmat 2018.

Keskimääräiset palkat eri tuloluokissa

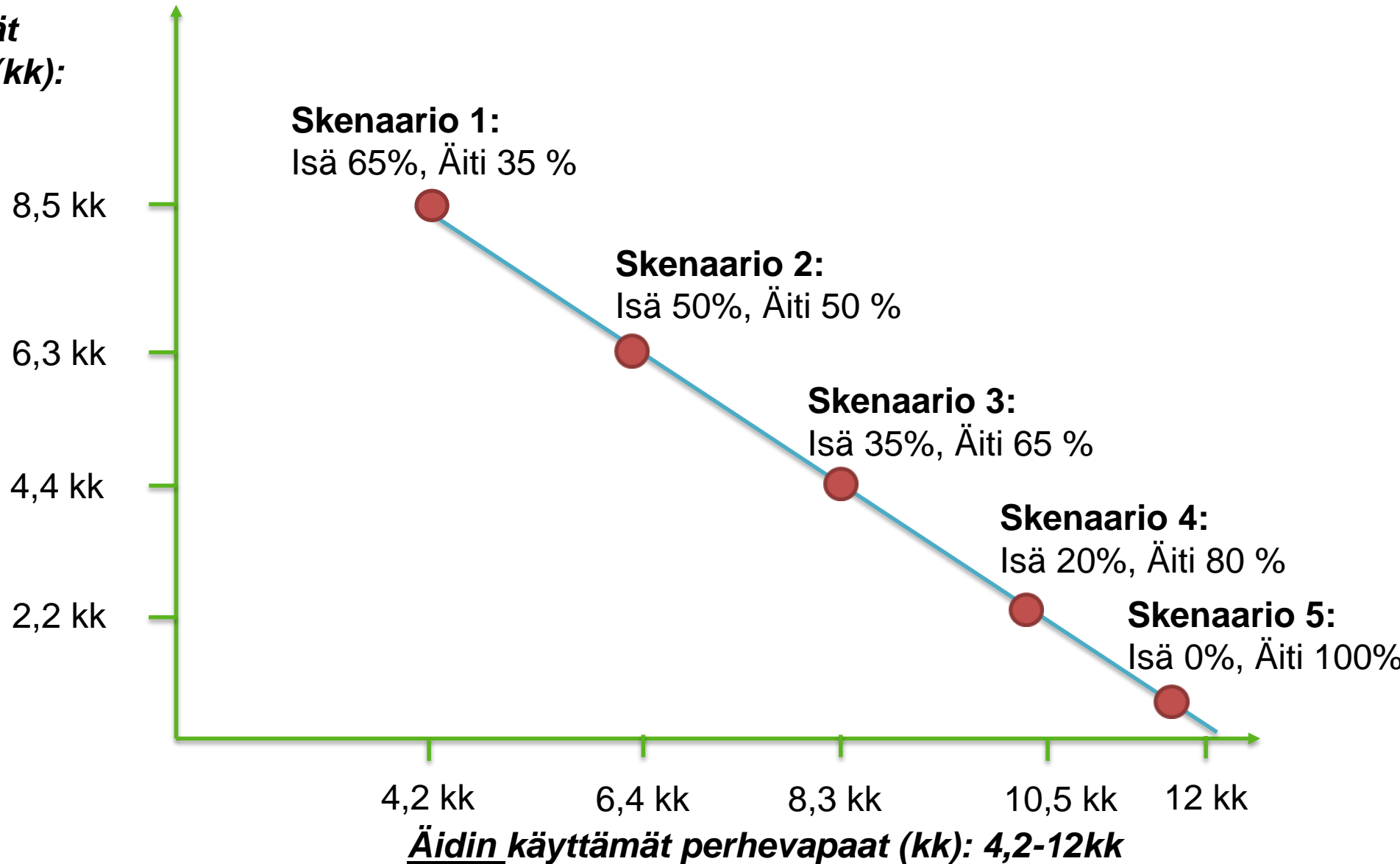
Lähde: Tilastokeskus, Palkkarakenneilasto 2017

	Kokonaisansion 1. desiili €/kk	Mediaani €/kk	Kokonaisansion 9. desiili €/kk
Mies	2 274 <i>Perhe D</i>	3 332 <i>Perhe E</i>	5 548
Nainen	2 070 <i>Perhe A</i>	2 771 <i>Perhe B</i>	4 427 <i>Perhe C</i>

Perhevapaiden jakamisen skenaarit:

**Isän käyttämät
perhevapaat (kk):
2,2 – 8,5 kk**

Perheen nettotulot eri tulotasoilla, kun perhevapaita jaetaan eri tavoin (1)

	Perhe A	Perhe B	Perhe C	Perhe D	Perhe E
Skenaario 1	40 693 €	53 186 €	70 556 €	47 747 €	62 371 €
Skenaario 2	41 249 €	53 607 €	74 475 €	48 168 €	64 622 €
Skenaario 3	40 778 €	53 612 €	75 401 €	48 038 €	66 083 €
Skenaario 4	39 752 €	51 945 €	73 716 €	46 783 €	67 165 €
Skenaario 5	37 633 €	49 774 €	70 049 €	45 959 €	65 831 €
<i>Suurimman ja pienimmän välinen ero</i>	3 616 €/v 301 €/kk	3 838 €/v 320 €/kk	5 352 €/v 446 €/kk	2 209 €/v eli 184 €/kk	4 794 €/v 400 €/kk

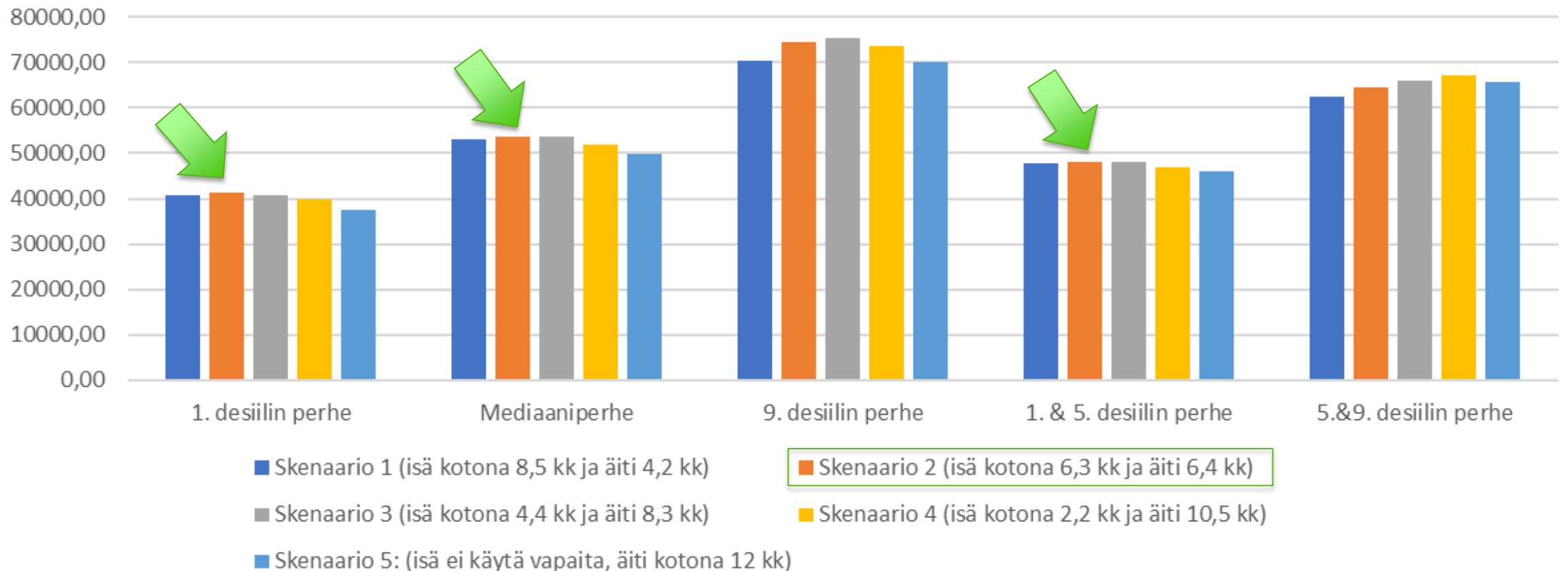

Perheen nettotulot eri tulotasoilla kun perhevapaita jaetaan eri tavoin (2)

	Perhe, jossa molemmilla vanhemmilla on 1. desiilin tulotaso	Perhe, jossa molemmilla vanhemmilla on mediaanitason tulot	Perhe, jossa molemmilla vanhemmilla on 9. desiilin tulotaso	Perhe, jossa isän tulotaso on mediaani ja äidin tulotaso on matala (1. desiili)	Perhe, jossa äidin tulotaso on mediaani ja isän tulotaso on korkea (9. desiili)
Skenaario 1 (isä on kotona 8,5 kk ja äiti 4,2 kk)	40 693 €	53 186 €	70 556 €	47 747 €	62 371 €
Skenaario 2 (isä on kotona 6,3 kk ja äiti 6,4 kk)	41 249 €	53 607 €	74 475 €	48 168 €	64 622 €
Skenaario 3 (isä on kotona 4,4 kk ja äiti 8,3 kk)	40 778 €	53 612 €	75 401 €	48 038 €	66 083 €
Skenaario 4 (isä on kotona 2,2 kk ja äiti 10,5 kk)	39 752 €	51 945 €	73 716 €	46 783 €	67 165 €
Skenaario 5 (isä ei käytä vapaita ja äiti kotona 12 kk (osan hoitovapaalla))	37 633 €	49 774 €	70 049 €	45 959 €	65 831 €
Suurimman ja pienimmän välinen ero	3 616 €/v 301 €/kk	3 838 €/v 320 €/kk	5 352 €/v 446 €/kk	2 209 €/v eli 184 €/kk	4 794 €/v 400 €/kk

Perheen nettotulot eri tulotasoilla kun perhevapaita jaetaan eri tavoin (3)

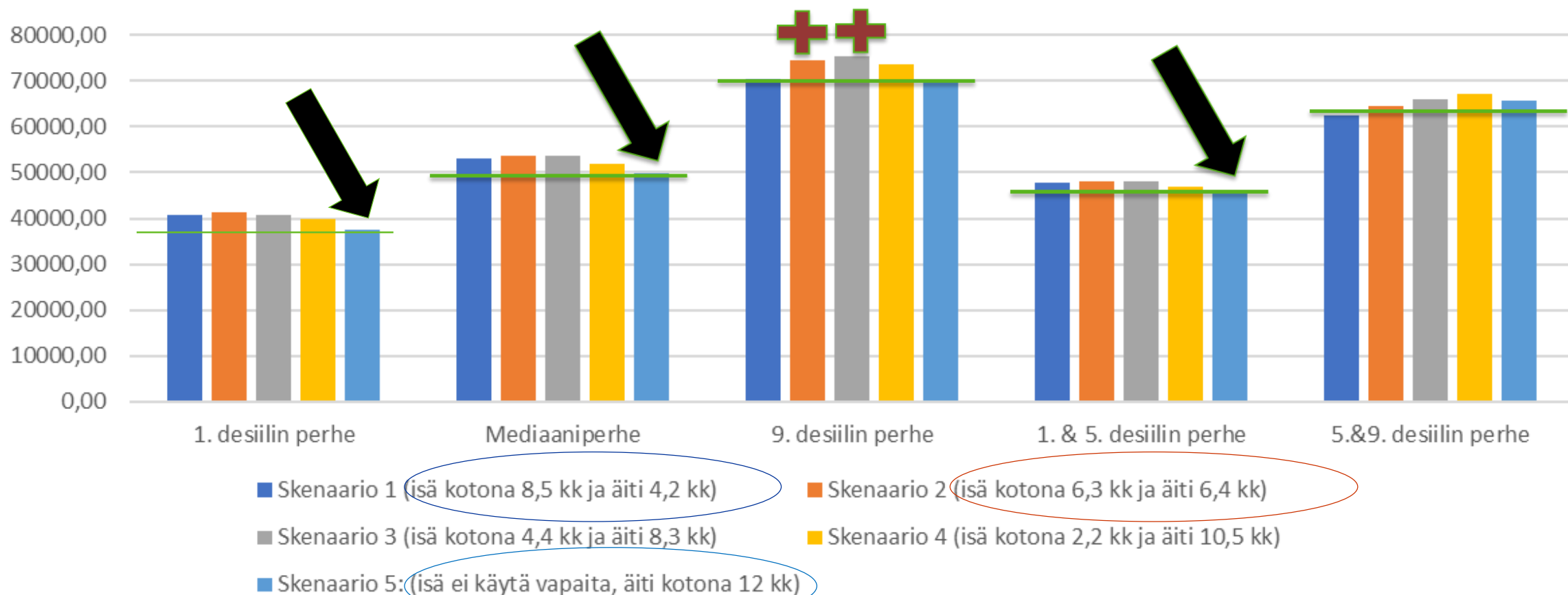
Perhevapaan jakamisen vaikutus perheen talouteen. 12 kk nettotulot eri vaihtoehdoilla

Perheen nettotulot eri tulotasoilla kun perhevapaita jaetaan eri tavoin (4)

Perhevapaan jakamisen vaikutus perheen talouteen. 12 kk
nettotulot eri vaihtoehdoilla

Tiivistelmä: Perheen nettotulot eri tulotasoilla kun perhevapaita jaetaan eri tavoin:

Perhevapaiden jakosuhte	Pienituloisen perhe: Isä 2274 €/kk Äiti 2070 €/kk	Mediaanituloisen perhe: Isä 3332 €/kk Äiti 2771 €/kk	Suurituloisen perhe: Isä 5548 €/kk Äiti 4427 €/kk
Isä kotona 8,5 kk ja Äiti kotona 4,2 kk	40 693 €	53 186 €	70 556 €
Isä kotona 4,4 kk ja Äiti kotona 8,3 kk	40 778 €	53 612 €	75 401 €
Isä <u>ei</u> käytä vapaita ja Äiti kotona 12 kk (osan hoitovapaalla)	37 633 €	49 774 €	70 049 €

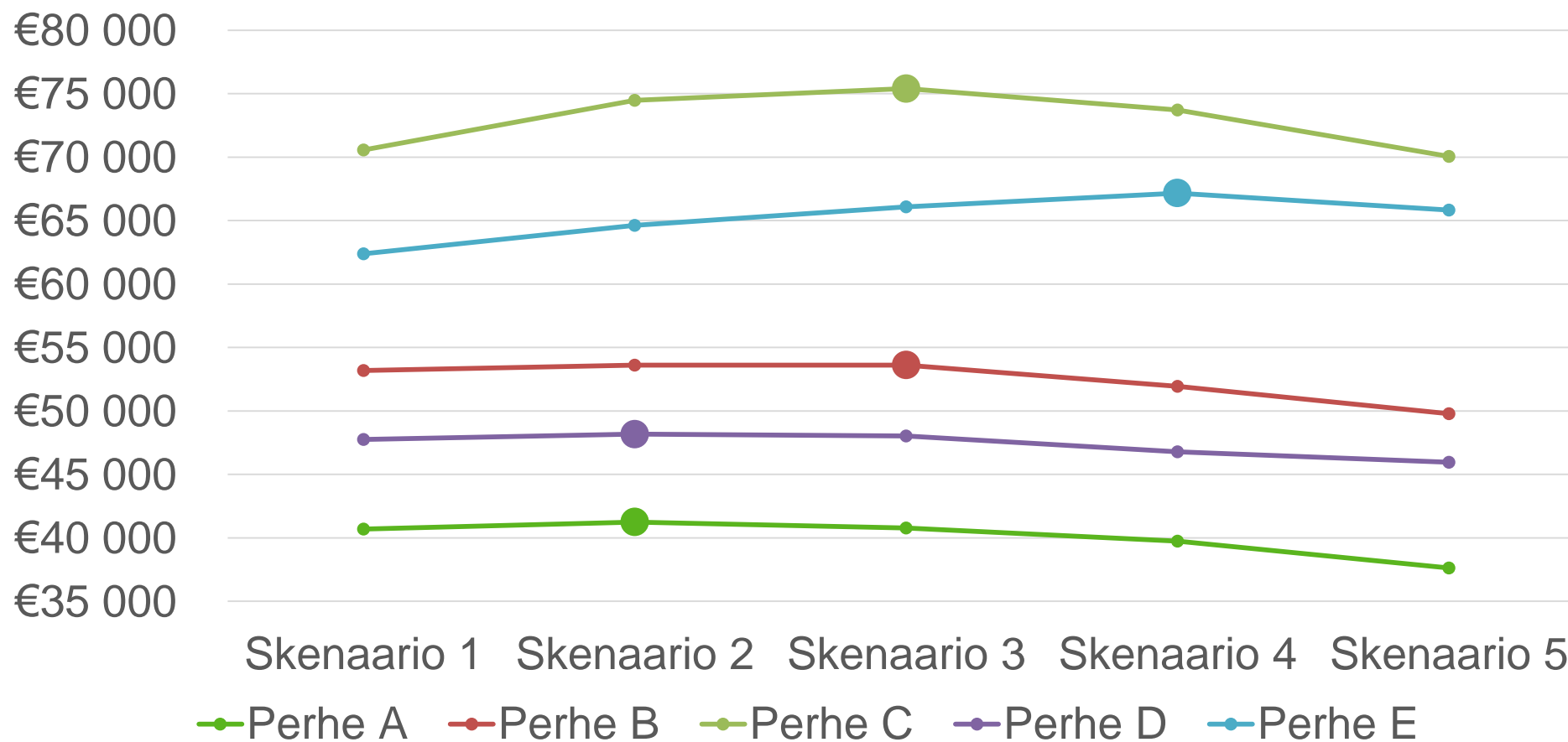
Ainoastaan suuren tuloeron perheessä, jos isä tienaa paljon enemmän kuin äiti, isän pitkä perhevapaa tuottaa 'pienimmät' tulot perheelle (esim. isä on kotona 8,5 kk ja äiti 4,2 kk)

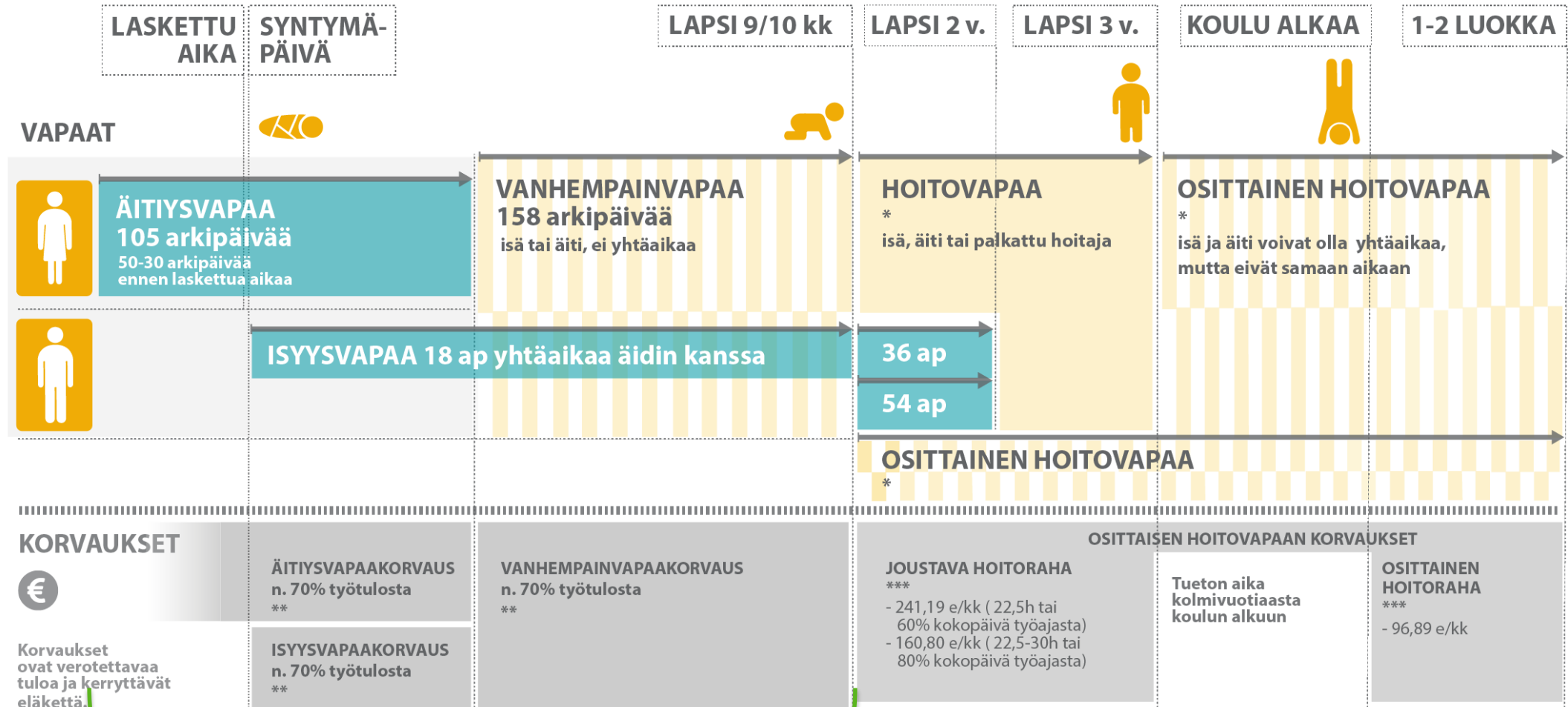
Isän käyttämättä jättämät perhevapaat tuottavat lähes aina pienimmät tulot perheelle

Taulukko havainnollistaa miten perhevapaiden erilainen jakaminen vaikuttaa perheen nettotuloihin kalenterivuoden aikana eri tuloluokissa.

Päätelmä: Isän käyttämä perhevapaa ei lähtökohtaisesti vähennä perheen kokonaistuloa

Äitiysvapaa 4,2 kk
Isyysvapaa 2,2 kk
Vanhempainvapaa 6,3 kk
Yhteensä **12,7 kk**

Ansiosidonnaiset vanhempainvapaat eli laskelmat koskevat tätä aikaväliä

* Enintään kaksi vähintään kuukauden pituista jaksoa
 ** Edellisestä verotuksessa vahvistetut tulot tai edeltävän 6 kk tulot
 *** Joustava, viikottaiseen työaikaan perustuva
 Arkipäivällä tarkoitetaan ma-la.

Johtopäätöksiä laskelmista:

- Ainoastaan tilanteissa, joissa vanhempien välinen tuloero on hyvin suuri, voi perheessä olla syytä tarkastella perhevapaiden jakamista taloudelliselta kannalta.
- Kun tuloerot ovat kohtalaisen pienet, on perheille taloudellisesti kannattavin vaihtoehto jakaa vapaat tasaisesti vanhempien välillä.
- Suurituloisemman vanhemman kokonaan käyttämättä jättämät perhevapaat laskevat perheen nettotulotasoa kaikissa tuloluokissa. Negatiiviset taloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin myös näissä tilanteissa hyvin pieniä.

Vuosina 2018 ja 2019 eri toimijat ovat tehneet laskelmia perhevapaiden käytöstä ja jakamisesta puolisoitten kesken.

Saadut tulokset jakamisen taloudellisista vaikutuksista ovat keskenään hyvin samansuuntaisia.